

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Ethica Symbolica E Fabularum Umbris In Veritatis Lucem Varia Ervditione Noviter evoluta

Pexenfelder, Michael

Monachii, 1675

3. An ars canendi dedeceat Principem?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-68709](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-68709)

Hæc omnia usus Achillem docebat Chiron, cui plus debuit quàm parenti Peleo: ab hoc enim habuit, ut *homo* esset: ab illo, ut *heros*; & quidem talis, quem tota antiquitas inter summos Græciæ viros ac Duces celebravit.

II. (b) Cornelius noster in illud Ecelesiastici, c. 25. *Timor DEI super omnia se superposuit.* Id est, super omnia eminent, & hominem, sicut fessor equum, à præcipitio avertit: sicut nauclerus, navim à scopulis vel syrtibus retorquet: sicut speculator significat hostes adesse, atque belandi tempus instare. Addit id ipsum gentiles repræsentarunt per Chironem hippocentaurum, Achillis institutorem seu pædagogum. Talis est Timor DEI. Chironem enim pinxerunt terrificum, & manu arcum tenentem: quia pueri metu & minis à malo coercendi sunt. Rursus Chironem dixere, sibi commissos nutrire medullis leonum ac cervorum: inventorem esse herbaria & medicina: item Astrologum, musicum, immortalem, translatum in cælum, in Zodiaco collocatum, dictumque Sagittarium. Quibus omnibus ostendere voluerunt, per *Timorem Dei* homines evadere audaces & fortes adversus vitia, leonum instar; non sine tamen pavore, qui per cervos indicatur, ne in peccatum ruant. Esse suimet medicos, & habere antidotum contra pravas inclinationes. Esse astrologos, & cælestium rerum memores: musicos quoque concentu virtutum & modulis conscientia pacata intus canentis, denique in cælum transferri propter vitam cum integritate transactam. Ita Cornelius.

III. (c) Achilles peritus fuit artis canendi citharâ. An satis rectè una conveniunt in manu sceptrum & plectrum, ensis & Lyra? Non pauci sunt, qui negent, & inter illos Henricus Magnus, Rex Gallia, qui dicebat, nihil vetare, quò minùs Regum liberi musicorum audirent acroamata: musicam autem discere, aut fidibus canere volebat; cum præsertim hæc ars nihil iis, præterquam ad amatorias illecebras, sit profutura. Regum propria in pace instrumenta sceptrum esse, & manum justitiæ; in bello gladium: hæc iisdem regiè tractanda; hæc utroque tempore usurpanda prædicabat. Prudentiæ, Justitiæ, Fortitudinis, cæterarumque virtutum temperiem, regiam planè cantilenam esse musicis legum numeris illigatam, quam quisque quadripartitò solus canere possit. Caussin. in symb. l. 5. c. 32. Aliter senserunt, feceruntque longè plurimi, de quibus Tullius 1. Tuscul. Quæst. summam, inquit, eruditionem, & animorum institutionem, longè præclaram, esse in nervorum vocumque cantibus sitam, à Græcis semper ferè creditum est. Hinc legimus Epaminon-

Iii 2

(b) Timor Dei per Chironem significatur. (c) An ars canendi doceat Principem.

minondam Græciæ principem fidibus præstantissimè cecinisse. Socrates, quo nullus Philosophorum gravior existimatus est atque sanctior, senex didicit fidibus ludere. Themistocles, quòd in epulis recusasset lyram sumere, indoctior habitus est. Lycurgus quamvis durissimas leges Lacedæmoniis suis injungeret, musicæ tamen studium est amplexatus. Pythagoras, & qui deinceps studia consecrati sunt eadem, mundum ipsum non citra musicas rationes concinnatum, coaptatumque docuerunt. Plato gentibus contributam putat musicam, ut quod animæ consonantiam turbat & harmoniam, hujusce voluptatis delinimento sedetur, atque ad ordinem redigatur. Musica mores instruit, componitque ac mollit irarum ardores, quod vel Homericus Achilles abundè significat. Hæc Cicero. Nam licet Achilles esset *stomachi*, quod Horatius canit, cedere nescii, tamen, ut Homerus scribit *l. 1.* cum ob simultatem, quæ ipsi cum Agamemnone propter raptam Briseida intercèdebat, relictis castris & belli negotiis solitarius ageret, missi ad illum placandum legati, offenderunt eum in navi citharæ cantu ægritudinem animi levantem. Sic nautæ, sic vinitores, sic viatores, sic denique alicui labori alligati, solamen in cantu inveniunt: Infantes, quoque hanc suavitatem non aspernantur, nutricisque cantu à fletu cessant, atque conticescunt. Mysterio non vacat, quod Homerus epulantibus diis, Apollinem & Musas canere finxit. Quid enim aliud indicavit, dum Musicam ne à Deorum convivii abesse voluit, quàm voluptatem hanc homine sapiente dignam esse, cum ne à diis ipsis repudietur? Quid, quod Musica torpentes ad bellum animos suscitavit, ad labores & arma capessenda extimulat: hinc illa à tubis, à fistulis, tympanis, classicis ad pugnam hortamenta, & Martis accendendi præludia. Sentiunt vim musicæ ipsa animantia rationis expertia. Est ergo Musica, teste Tyrion dissert. 21. Optima pacis administra, belli comes, animi custos & magistra, affectuum præses, quos nimium se efferentes & exultantes demulcet; remissos & dissolutos exacuit & excitat: hæc luctum levat, iram cohibet, cupiditates temperat, dolores mitigat, amores solatur, adversam fortunam sublevat, æquitatem & justitiam docet. Hinc Spartanorum, Cretensium, Atheniensium leges numeris musicis condita, ut facilius rudibus hominum animisque imbiberentur, quod Strabo scribit. lib. 10. Adeoque non indecorum est viris Principibus, Achilles tractare citharam, & fidium harmoniâ motus animi contemperare. Facesse hinc Paridis lyra, quam sibi oblatam, Alexander noluit tangere, indignum munus fortissimo viro arbitratus amatorias fides. Plutarch. de fortitud.

Alex.

Alex. Est enim mollium contemptor generosus animus, qualis in Achille enituit, qui non promptior pectine ad ferendas chordas, quam hasta ad Hectoras transfigendos. Cuius hastæ vel ipsa rubigo tanti roboris fuit, ut vulnus Telepho Myforum Regi ab Achilleo mucrone inflictum perfanaret. Cæterum novimus etiam nostra ætate Augustissimos Cæsares, qui exemplo Caroli M. (ut Davidem gloriosissimum Hebræorum Regem taceam) non tantum scitè canere, sed modulos quoque componere musicos calluerunt, artibus belli pariter ac pacis clari.

IV. (d) Achillem à matre stygiis mersum undis, solò pedis talò, quo tinctus non fuerat, mansisse vulnerabilem, ac denique à Paride Troianorum mollissimo ac timidissimo, in appetitis Polyxenæ sororis nuptiis, periisse: significat, virum in bello contra adversarios fortem & insuperabilem, pedes tamen, id est, affectus habere proprios, quibus vinci ac superari possit. Præsertim in *talis*, Veneri dicatis; quòd venæ ex illis ad renes & femora conscendant, adeoque significant, Achillem, seu virum fortem, libidine decipi ac superari; sæpissimèque accidere, ut fortissimi quique ab ignavissimis fraude trucidentur. Jac. Masen. ex Fulgentio lib. 2. spec. Imag. c. 7. Deinde mea quidem opinione hinc innuitur, satis esse ad interitum, minima sui parte ictui patere; Hoplomachum oportet esse animum, & undique sapientià obarmatum, ad quem accessus vitio ne sub virtutis quidem specie detur. Nemo securus vivit periculorum, nisi aditus omnes observet, unde venire possint. Magnum vulnus etiam in exigua parte, & parvo ab hoste timendum. Per angustam rimam illabuntur guttæ, & mergunt navem: tenuis exhalatio, horrenda tonitrua & fulmina ciet: levis aër terræ visceribus eluctans, altas cum turribus urbes evertit. Mors non modò corporis, sed animæ quoque ubique viam invenit, quâ perimat. Achilles cætera impenetrabilis, in pede sagittam & necem accepit; Achabus Rex Israëlis loricated subeunte telo inter scapulam & cervicem periit. Et quàm multi sunt, qui sibi cum Achille stygiis carminibus indurati videntur, plerumque tamen levissimis in rixis in tartarum, unde auxilium sperabant; inopinatò descendunt.

V. (e) Clypeus Achillis, in quo Vulcani operâ, terra cum oceano, & cælum cum stellis exhibebatur, monet, honestas litterarum artes Principibus & præsidio & ornamento esse: earumque tuendarum curam, ne inter arma quidem deponendam.

Iii 3

VI.

(d) Libido etiam fortes viros superat. (e) Litteræ Principibus sunt ornamento.